МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
(Мінекономрозвитку)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. 253-93-94, факс 253-63-71
Web: http://www.me.gov.ua, e-mail: meconomy@me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

_____________ № ____________ На № __________ від __________

**Органи державної влади,
органи місцевого самоврядування,
установи, організації, підприємства та
інші суб'єкти сфери публічних закупівель**

*Щодо розрахунку
ціни на природний газ*

До Міністерства економічного розвитку і торгівлі України надходять численні звернення суб'єктів сфери публічних закупівель щодо необхідності внесення змін до договорів, укладених за результатами проведених процедур закупівель, у зв'язку з постійним коливанням ціни на ринку природного газу.

З метою вирішення проблемних питань щодо підвищення ціни на природний газ у договорах про закупівлю Мінекономрозвитку згідно наказу від 18.07.2018 № 980 створено Міжвідомчу робочу групу до складу якої увійшли: Мінекономрозвитку, Антимонопольний комітет України, НАК "Нафтогаз України", ПАТ "Укргазвидобування", ДП "Держзовнішінформ", Торгово-промислова палата України, ПАТ "Укрпошта", Київська школа економіки.

Міжвідомчою робочою групою було вивчено питання, що впливає на зміну ціни на ринку природного газу, як суб'єкти сфери публічних закупівель змінюють ціни в укладених договорах за результатами проведених процедур закупівель та запропоновано оптимальний підхід до порядку зміни ціни в договорах за умови волатильності ринку природного газу.

Закон України "Про публічні закупівлі" (далі - Закон) встановлює правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади.

Разом з тим, частиною четвертою статті 36 Закону передбачено випадки зміни істотних умов договору про закупівлю.

Так, частиною четвертою статті 36 Закону встановлено, що умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту тендерної пропозиції за результатами аукціону (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі або ціни пропозиції учасника у разі застосування переговорної процедури. Істотні умови договору про закупівлю не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадку зміни встановленого згідно із законодавством органами державної статистики індексу споживчих цін, **зміни курсу іноземної валюти, зміни біржових котирувань** або показників Platts, регульованих цін (тарифів) і нормативів, які застосовуються в договорі про закупівлю, **у разі встановлення в договорі про закупівлю порядку зміни ціни.**

Звертаємо увагу, що обов'язковою складовою тендерної документації згідно пункту 7 частини другої статті 22 Закону є **проект договору про закупівлю з обов'язковим зазначенням порядку змін його умов**.

Замовник самостійно складає проект договору та обов'язково включає **порядок зміни істотних умов** такого договору, який може містити виключно випадки, передбачені статтею 36 Закону.

Вимога щодо порядку зміни істотних умов може використовуватись для конкретизації випадків під час виконання договору сторонами щодо необхідності, наприклад, документального обгрунтування підтвердження змін або обставин, що відбулися; фіксації розміру таких змін (якщо вони виражені у вартісних/процентних показниках); фіксації виду валюти, зміни біржових котирувань для здійснення відповідних розрахунків і дій сторін такого договору у разі настання таких підстав.

Крім того, договір про закупівлю укладається відповідно до вимог тендерної документації та пропозиції учасника-переможця.

Згідно з дослідженням Київської школи економіки ціновим орієнтиром при визначенні ціни на газ можуть бути біржові ціни на міжнародних (європейських) хабах, на яких закуповується газ, який імпортери поставляють на український ринок, і відповідно на ціну якого орієнтуються постачальники під час продажу газу внутрішнього видобутку споживачам.

При цьому серед європейських бірж для українського ринку публічних

закупівель природного газу найбільш релевантними є котирування на голландському хабі Title Transfer Facility (TTF) та німецьких хабах NetConnect Germany (NCG) та Gaspool. Відмінності у тренді цін на цих хабах мінімальні та традиційно для розрахунку ціни імпортного паритету на українському ринку використовують дані німецького хабу NCG, тому вважаємо доцільним використовувати для формульного ціноутворення змін на газ саме котирування на NCG. Разом з тим, замовники можуть використовувати котирування на інших хабах або середнє значення між ними самостійно.

Через дію законодавчих обмежень, які не дозволяють для публічних закупівель використовувати ф'ючерсні контракти, майже, неможливо врахувати сезонні коливання на ринку природного газу, як це відбувається на світовому ринку. Крім того, ціна на газ протягом останніх десятиліть стає дедалі більш волатильною, що суттєво обмежує можливості прогнозування в рамках лінійних моделей, а у багатьох постачальників та замовників може бракувати об'єктивних можливостей використовувати більш складні моделі для врахування усіх потенційних ризиків.

За таких умов об'єктивно виникає потреба в укладанні додаткових угод для коригування ціни. При цьому, визначення нової ціни може бути врегульовано за допомогою формули, яка враховуватиме коливання офіційного курсу НБУ гривні відносно, наприклад, євро та ціни на європейських хабах, наприклад NCG.

Також формула може враховувати котирування на природний газ на Українській енергетичній біржі, але з обмеженням ваги цих котирувань відповідною долею відкритого ринку природного газу в Україні (наразі пропонуємо використовувати 5%).

У свою чергу, міжвідомчою робочою групою проведено наради, на яких було напрацьовано механізм ціноутворення на природний газ, що передбачає використання наступної формули:

CP = PCP x Kc / Kb + (Avg NCG - NCG bas) x CV x Kc x 0,95 x 1,2 + **(Avg UEEx - UEEx bas)** x 0,05

де:

CP - уточнена ціна у гривнях за 1000 м3 природного газу (з ПДВ);

PCP - попередня ціна у гривнях за 1000 м3 природного газу (з ПДВ);

Kc - середнє арифметичне офіційного курсу НБУ гривні щодо євро за п'ять попередніх банківських днів до дня уточнення ціни

(https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/detail/currency?period=daily);

Kb - офіційний курс НБУ гривні щодо євро в день попереднього уточнення ціни (укладення договору);

Avg NCG - середнє арифметичне щоденних котирувань NCG Month+1 за 20 попередніх біржових днів до дня уточнення ціни;

Розрахунок Avg NCG:

Avg NCG = (NCG_{new-1}+ … + NCG_{new-20}) / 20,

де NCG_{new-1}- котирування NCG Month+1 в попередній біржовий день до дня уточнення ціни, євро за МВт-год,

NCG_{new-20} - котирування NCG Month+1 в день за 20 днів до дня уточнення ціни, євро за МВт-год;

NCG bas – котирування NCG Month+1 в день попереднього уточнення ціни (укладення договору), євро за МВт-год.

Для використання котирувань на хабі NCG замовники можуть обрати наступні інформаційні джерела: біржова платформа PEGAS (загальноєвропейська платформа для торгівлі газом, https://www.powernext.com/futures-market-data) або дані міжнародних агенцій Argus, Bloomberg, ICIS, Platts, Thomson Reuters.

CV - коефіцієнт теплотворності природного газу який відображає співвідношення одиниць енергії (МВт·год) та об'єму (1000 куб. метрів) і визначається відповідно до інформації, наведеної на офіційному веб-сайті оператора газотранспортної системи Словаччини компанії "Eustream, a. s.", значення на дату уточнення ціни – за даними Eustream Budince point (Measured value), що доступні за посиланням https://tis.eustream.sk/TisWeb/#/?nav=bd.gcv

Також Замовники можуть використовувати середнє арифметичне щоденних показників коефіцієнту теплотворності природного газу Eustream Budince point (Measured value) за 20 попередніх днів до дня уточнення ціни або середнє значення Eustream Budince point (Measured value) за попередній рік (наприклад, за період з 15.11.2017 до 15.11.2018 середнє значення дорівнює 10,5743 МВт·год/1000$м^3$).

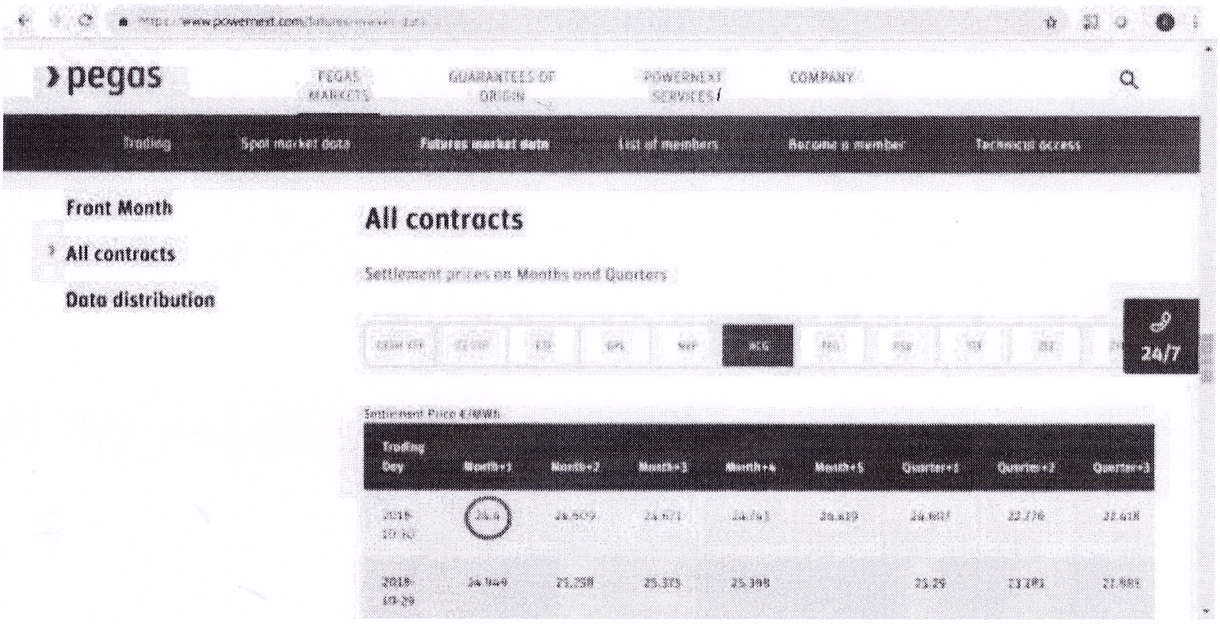
Avg UEEx – середньозважена ціна на природний газ Української енергетичної біржи на ресурс місяця початку поставки природного газу, на який уточняється ціна, в попередній біржовий день до дня уточнення ціни (з ПДВ);

UEEx bas - середньозважена ціна на природний газ Української енергетичної біржи на ресурс поточного місяця (з ПДВ) на день попереднього уточнення ціни (укладення договору).

https://www.ueex.com.ua/exchange-quotations/Natural+gas/

Довідково:

Як знайти дані NCG Month+1 на https://www.powernext.com/futures-market-data: В розділі «All contracts» обрати хаб NCG та котирування Month+1 на відповідну дату (наведено на малюнку).

При цьому інформація про котирування, може надаватися суб'єктами, як безпосередньо міжнародними агентствами так і наприклад ДП "Держзовнішінформ", Торгово-промисловою палатою України та іншими суб'єктами, які володіють інформацією про котирування.

Також замовник може передбачити в договірних умовах зміну ціни та укладання додаткової угоди лише при зміні ціни за формульним ціноутворенням у разі збільшення встановленого значення, наприклад на 5%. У разі необхідності можна вказати періодичність перегляду ціни для укладання додаткових угод.

У свою чергу, пропонуємо ознайомитись з прикладом розрахунку зміни ціни на природний газ у договорі про закупівлю із застосуванням формули:

Відділом освіти укладено договір із газовою компанією на постачання 400 000 кубічних метрів природного газу на суму 2 992 000 грн з ПДВ. Ціна за 1000 кубічних метрів газу на момент укладення договору – 7480 грн з ПДВ.

Через 2 місяці спостерігається зміна ціни на ринку природного газу. За умови застосування запропонованого порядку зміни ціни:

Ціна за 1000 кубічних метрів газу на дату укладання додаткової угоди (далі – СР)

СР = РСР x Кс / Kb + (Avg NCG - NCG bas) x CV x Kc x 0,95 x 1,2 + (Avg UEEx - UEEx bas) x 0,05 = 7480 x 32,2940 / 31,4614 + (27,32 - 24,221) x 10,5743 x 32,2940 x 0,95 x 1,2 + (12371,49 – 10444,85) x 0,05 = 7677,95 + 1206,42 + 96,33= 8980,70 (грн з ПДВ).

Таким чином, за умови застосування запропонованого порядку зміни ціни, ціна на газ може бути підвищена на 20,06 % згідно з реальним зростанням ціни газу на європейських хабах.

Так, при застосуванні формульного ціноутворення постачальники не матимуть підстав демпінгувати та пропонувати занижену ціну на аукціоні, оскільки підвищення буде залежати від реальних змін ціни на ринку.

Отже, завдяки використанню наведеного порядку зміни ціни замовник отримає проведення аукціону із реальною ціною на газ та прозору зміну ціни за умов волатильності ринку.

З огляду на викладене, рекомендуємо замовникам у разі здійснення закупівлі природного газу зазначати порядок зміни істотних умов в проекті договору та договорі про закупівлю з використанням механізму ціноутворення на природний газ у вигляді вищенаведеної формули.

Одночасно зазначаємо, що листи Міністерств не встановлюють норм права, носять виключно рекомендаційний та інформативний характер.

Перший заступник
Міністра економічного
розвитку і торгівлі України **Максим НЕФЬОДОВ**

Меркушева Я.А. 596-67-31